

ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ

Выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыяльнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання

Аналітычная тыднёвая справаздача па выніках назірання: 23–28 верасня

Назіранне за выбарамі ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь ажыццяўляецца РПГА «Беларускі Хельсінкскі Камітэт» і ПЦ «Вясна» ў межах кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары».

ВЫСНОВЫ

- збор подпісаў выбаршчыкаў па вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты праходзіць у спакойнай абстаноўцы. На пікетах большую актыўнасць праяўляюць ініцыятыўныя групы апазіцыйных актывістаў;
- большасць палітычных партый вылучылі сваіх кандыдатаў у дэпутаты. Працоўныя калектывы пакуль неактыўна выкарыстоўваюць такую магчымасць;
- 24 верасня адбылося пасяджэнне ЦВК, на якім сярод іншага прынята Пастанова аб стварэнні Інфармацыйнага цэнтры «Выбары-2019», заслухана інфармацыя выканаўчых камітэтаў аб стварэнні ўмоў для ўдзелу ў выбарах асоб з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Палажэнне аб Інфармацыйным цэнтры «Выбары-2019» выклікала крытыку з боку БАЖ з-за магчымага нядопуску да працы цэнтры незалежных СМІ;
- працягваецца практыка вынясення АВК папярэджанняў аб парушэнні выбарчага заканадаўства падчас збору подпісаў асобам, якія вылучаюцца кандыдатамі ў дэпутаты. У асноўным папярэджанні выкліканыя фактамі агітацыі пры правядзенні пікетавання па зборы подпісаў (выкарыстанне лозунгаў, палажэнняў перадвыбарчых праграм і інш.). Назіральнікі адзначаюць дыскрымінацыйны падыход АВК пры вынясенні такіх папярэджанняў – усе яны дадзеныя выключна прадстаўнікам апазіцыі, у той час як падобныя факты агітацыі з боку праўладных кандыдатур застаюцца па-за ўвагай АВК;

- па стане на 27 верасня ў выбарчыя камісіі і мясцовыя органы ўлады было накіравана амаль 200 скаргаў і зваротаў. Варта адзначыць пазітыўную практыку публікацыі рашэнняў, прынятых выбарчымі камісіямі па скаргах удзельнікаў выбарчай кампаніі.

АГУЛЬНАЯ СІТУАЦЫЯ

Збор подпісаў выбаршчыкаў па вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты праходзіць у спакойнай абстаноўцы. На пікетах большую актыўнасць праяўляюць ініцыятыўныя групы апазіцыйных актывістаў. Працоўныя калектывы пакуль неактыўна выкарыстоўваюць магчымасць вылучаць сваіх кандыдатаў у дэпутаты.

На старонках раённых газет пачалі з'яўляцца матэрыялы, якія маюць прыкметы датэрміновай агітацыі. Усе яны прысвечаны праўладным прэтэндэнтам на кандыдацкі мандат. Напрыклад, публікацыі ў газетах “Светлы шлях” і “Астравецкая праўда” пра дзейнасць Віктара Свілы – намесніка старшыні Астравецкага райвыканкама.

Газета “Слоніўскі веснік” змясціла матэрыял пра пікет у падтрымку кандыдата ў дэпутаты па Слоніўскай выбарчай акрузе № 58, старшыні раённага Савета народных дэпутатаў Валянціна Семянякі. Пры гэтым пра пікеты за вылучэнне кандыдатам у дэпутаты Віктара Марчыка, што адбыліся ў Слоніўскім і Зэльвенскім раёнах, раённыя газеты не паведамляюць.

На старонках інтэрнэт-сайтаў раённых газет Віцебскай вобласці “Родныя вытокі”, “Веснік Глыбоччыны”, “Патрыёт” з пачатку выбарчай кампаніі актыўна публікуюцца пазітыўныя матэрыялы пра старшыню Палаты прадстаўнікоў Уладзіміра Андрэйчанку, ініцыятыўная група якога зарэгістравана па Докшыцкай выбарчай акрузе № 22.

З міжнародных назіральнікаў акрэдытаваныя 60 назіральнікаў ад СНД. Міністэрства замежных спраў накіравала запрашэнні міжнародным арганізацыям БДПЧ АБСЕ, ШАС, ПА АБСЕ, ПАСЕ. Афіцыйных апавяшчэнняў аб прыездзе місій кароткатэрміновых назіральнікаў ад гэтых арганізацый Цэнтральная камісія пакуль не атрымала.

ПАСЯДЖЭННЕ ЦВК

24 верасня 2019 г. адбылося пасяджэнне Цэнтральнай камісіі, на якім былі прынятыя дзве Пастановы і заслухана інфармацыя прадстаўнікоў абласных і Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў аб стварэнні ўмоў для ўдзелу ў выбарах асоб з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Выступілі прадстаўнікі Беларускага таварыства інвалідаў, Беларускага таварыства інвалідаў па зроку, Беларускага таварыства глухіх.

Пастанова № 49 ад 24 верасня 2019 г. урэгулявала статус участкаў для галасавання, утвораных за межамі Рэспублікі Беларусь. Як і падчас папярэдніх выбарчых кампаній, яны прыпісаныя да Купалаўскай выбарчай акругі № 95.

Пастановай № 48 ад 24 верасня 2019 г.¹ на перыяд з 17 па 18 лістапада 2019 г. створаны Інфармацыйны цэнтр, які размесціцца ў будынку Палаца Рэспублікі. Паводле Палажэння, цэнтр ствараецца ў мэтах аператыўнага прадастаўлення СМІ і назіральнікам інфармацыі пра кандыдатаў у дэпутаты, працэс галасавання, папярэднія вынікі выбараў і інш.

Пункт 3 Палажэння прадугледжвае, што Інфармацыйны цэнтр працуе для прадстаўнікоў нацыянальных СМІ, у першую чаргу, цэнтральных, зарэгістраваных ва ўстаноўленым парадку, журналістаў замежных СМІ, якія маюць акрэдытацыю ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама міжнародных назіральнікаў, прававедаў, палітолагаў, прадстаўнікоў дзяржаўных органаў і грамадскіх аб'яднанняў.

Варта адзначыць, што ў заканадаўстве Беларусі няма вызначэння тэрміну “цэнтральныя СМІ”, таму незразумела, якія СМІ меліся на ўвазе ў Пастанове ЦВК. Неабходнасць менавіта такой фармулёўкі, як вынікае са слоў Л. Ярмошынай, абумоўлена недахопам месца для ўсіх журналістаў, якія пажадаюць прысутнічаць на мерапрыемствах Інфармацыйнага цэнтра.

У сувязі з гэтым Беларуская асацыяцыя журналістаў звярнулася ў ЦВК з просьбай патлумачыць, якія медыя маюцца на ўвазе пад “цэнтральнымі” і на якой падставе ўводзяцца абмежаванні для іншых СМІ.

АКТЫЎНАСЦЬ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЙ

Большасць палітычных партый на пасяджэннях сваіх вышэйшых органаў вылучылі кандыдатаў у дэпутаты.

21 верасня адразу некалькі партый правялі з'езды. Ліберальна-дэмакратычная партыя Беларусі вылучыла 110 кандыдатаў у дэпутаты². На пазачарговым ХІХ З'ездзе Партыі БНФ вылучана 50 кандыдатаў, пры гэтым 16 партыйцаў з гэтага спісу вядуць збор подпісаў выбаршчыкаў праз свае ініцыятыўныя групы³. 18 кандыдатаў ідзе ад Беларускай патрыятычнай партыі. Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці на ХІІ пазачарговым з'ездзе вылучыла 50 кандыдатаў⁴. 22 верасня на пазачарговым з'ездзе Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада)

¹Пастанова ЦВК ад 24 верасня 2019 г. № 48 “Аб Інфармацыйным цэнтры Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў «Выбары-2019»”. Даступна на: <http://rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/post48.pdf>

² Даступна на: http://ldp.by/ru/sobytiya/itogi-hh-sezda-liberalno-demokraticheskoj-partii/?fbclid=IwAR2rzj8i_Na-apUg8KwpNKuyJ1vf6yMYj9TxTXAP4ndOUMajmFRFsr_TLqo

³ Даступна на: <http://narodny.org/?p=23814>

⁴ Даступна на: <https://rpts.by/4598/syezd-parlament/>

вызначыліся з 50 кандыдатамі ў дэпутаты⁵. Беларуская партыя «Зялёныя» вылучыла 9 кандыдатаў, адпаведнае рашэнне прынята на з'ездзе партыі 24 верасня ў Мінску⁶.

Яшчэ раней, 14 верасня 2019 г., на чарговым XIII з'ездзе Камуністычнай партыі Беларусі былі названыя прэтэндэнты на кандыдацкі мандат⁷.

Па дадзеных ЦВК, па стане на 27 верасня ў камісіі пададзеныя дакументы 17 вылучаных партыямі асоб⁸.

ПАПЯРЭДЖАННІ АСОБАМ, ЯКІЯ ВЫЛУЧАЮЦА КАНДЫДАТАМІ Ў ДЭПУТАТЫ

У Мінску, Гомелі, Барысаве, Магілёве апазіцыйным актывістам вынесеныя папярэджанні за парушэнне заканадаўства падчас збору подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты (пераважна па фактах датэрміновай агітацыі). Некаторыя папярэджанні за парушэнне заканадаўства аб масавых мерапрыемствах.

АВК Барысаўскай гарадской выбарчай акругі № 62 папярэдзіла актывістаў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная грамада), якія на пікеце ажыццяўлялі агітацыю і збор подпісаў за вылучэнне Мікалая Статкевіча кандыдатам у Прэзідэнты на выбарах 2020 г. За аналагічныя дзеянні гомельскага актывіста БСДП (Народная грамада) Андрэя Пуканава другі раз папярэдзіла АВК Гомельскай-Прамысловай выбарчай акругі № 35.

21 верасня АВК Магілёўскай-Цэнтральнай выбарчай акругі № 85 вынесла папярэджанне за парушэнне парадку збору подпісаў Васілю Курушыну, які вылучаецца кандыдатам па гэтай выбарчай акрузе. Па словах старшыні АВК, камісія атрымала тэлефонныя звароты выбаршчыкаў са скарагамі на пікет Курушына. Сакратар АВК Сяргей Казлоўскі назіраў за ходам пікетавання. Паводле яго ацэнкі, парушэнні выразіліся ў размяшчэнні на стэндах партрэта Мікалая Статкевіча, закліку падтрымаць яго вылучэнне ў Прэзідэнты ў 2020 г. і слогане “Лукашенко должен уйти”.

Гэта рашэнне было абскарджана ў Магілёўскую абласную выбарчую камісію. 25 верасня камісія па разгляду скаргі палічыла, што ініцыятыўная група Курушына парушыла парадак збору подпісаў “у сувязі з выкарыстаннем інфармацыі, якая не

⁵ Даступна на: <http://www.bsdp.org/naviny/partyjnae-zhyccjo/na-hih-zezdze-bsdp>.

⁶ Даступна на: <http://greenbelarus.info/articles/27-09-2019/nezalezhnasc-belarusi-ne-aes-i-klimatychnyya-strayki-zyalyonyya-prymuc-udzel-u>.

⁷ Даступна на: <http://www.comparty.by/news/xiii-sezd-kompartii-proshel-v-stolice>.

⁸ Даступна на <http://rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/stat11.pdf>

адносіцца да асобы, вылучаемай кандыдатам у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў”⁹. У задавальненні скаргі Курушына адмоўлена.

24 верасня прайшло пасяджэнне Мінскай гарадской выбарчай камісіі па разгляду скаргі старшыні АГП Мікалая Казлова, які вылучаецца па Старавіленскай выбарчай акрузе № 105. Ён атрымаў папярэджанне за ўдзел у пікеце у памяць аб зніклых палітыках, які адбыўся 16 верасня каля ГУМа ў Мінску. Камісія палічыла гэта рашэнне законным, а скаргу М.Казлова адхіліла¹⁰, спаслаўшыся на Пастанову ЦВК № 24. Паводле трактоўкі камісіі, на пікетах па збору подпісаў павінна выкарыстоўвацца інфармацыя пра біяграфію прэтэндэнта.

27 верасня АВК Грушаўскай выбарчай акругі № 98 вынесла папярэджанне прэтэндэнту на дэпутацкі мандат актывісту “Еўрапейскай Беларусі” Андрэю Войнічу. Прычынай паслужыў змест яго інфармацыйных матэрыялаў, які ахопліваў не толькі біяграфічныя звесткі вылучэнца, але і сацыяльна значымыя пытанні (заработная плата ў асобных галінах і інш.).

Назіральнікі кампаніі ў рэгіёнах адзначаюць, што лозунгі агітацыйнага зместу, якія выкарыстоўваюцца на пікетах у падтрымку праўладных кандыдатаў, не прыцягваюць увагі дзяржаўных органаў і камісій. Так, па-за ўвагай камісій засталіся лозунгі Г. Давыдзкі “Если можешь - обязан”, Т. Думбадзе “Я пройду этот путь с вами”, С. Дзіка “Завтра начинается сегодня” і іншыя.

СКАРГІ І ЗВАРОТЫ

Па дадзеных ЦВК¹¹, па стане на 27 верасня ў выбарчыя камісіі, а таксама ў мясцовыя органы ўлады былі накіраваныя амаль 200 скаргаў і зваротаў, з іх 25 зваротаў, не звязаных з выбарчай кампаніяй; 36 – аб тлумачэнні выбарчага заканадаўства. Больш за палову зваротаў (114) паступілі ў ЦВК. З іх 34 – аб тлумачэнні выбарчага заканадаўства, у 24 ставіліся пытанні, не датычныя да выбараў. У мясцовыя органы ўлады накіраваныя 18 зваротаў і скаргаў, у тэрытарыяльныя выбарчыя камісіі – 19, у акруговыя – 46.

Варта адзначыць пазітыўную практыку публікацыі рашэнняў, прынятых выбарчымі камісіямі па скаргах удзельнікаў выбарчай кампаніі.

⁹ Гл. Рашэнне Магілёўскай абласной выбарчай камісіі ад 25.09.2019 № 3-1. Даступна на: http://mogilev-region.gov.by/files/reshenie_3-1.pdf

¹⁰ Гл. Рашэнне Мінскай гарадской выбарчай камісіі па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь сёмага склікання ад 24 верасня 2019 г. № 2. Даступна на: https://minsk.gov.by/ru/freepage/other/vybory_2019/resh_20190924.doc

¹¹ Даступна на: <http://rec.gov.by/sites/default/files/pdf/2019/stat7.pdf>